

Ai Còn Nhớ “Cái Hàng Ba” ?

Bây giờ, chẳng còn mấy đứa trẻ nào biết và gọi tên phần hành lang trước mỗi ngôi nhà là “cái hàng ba”. Nhưng cái hàng ba đong đầy kỷ niệm ấu thơ với lứa tuổi già trên 60 trở về trước. Đó là sân chơi nho nhỏ của trẻ thơ ngày xưa. Con gái thì đánh đu, búng dây thun, ô ăn quan, hột me, hột ô môi... Con trai thì bắn bi, đánh bắt, đá dế, đá cá lia thia... Với người lớn thì ra hàng ba đánh cờ, bày trà cùng uống, cùng san sẻ vui buồn, nghĩa tình lối xóm. Ngày nay, giữa ồn ào phố chợ hay sống trong cảnh nhà cao cửa rộng có còn ai nhớ về cái hàng ba xưa trước mỗi ngôi nhà một thời dĩ vãng đã xa xăm?

Theo Từ điển Từ ngữ Nam Bộ của Huỳnh Công Tín thì “hàng ba” là hành lang phía trước nhà, phần nền có mái che nhưng không có tường bao quanh.

Theo Facebooker Dien Nguyen Duy thì

“Hàng ba, hàng hiên, mái hiên, đầu hồi ngôi nhà... cũng đều chỉ một nơi mé ngoài phía trước nhà mà thuở xưa quen gọi. Lâu không sử dụng trẻ không biết nhưng người già khó quên vì nó gắn bó nhiều kỷ niệm...”

Theo tác giả Lê Mai Uyên, trong tản mạn “Bên Tách Trà”, thì có cả một Ký ức tuổi nhỏ của mình gắn liền với cái hàng ba:

“Khi tôi ra đời, cái hàng ba đã ở đó rồi. Trong nỗi nhớ nhà, cái hàng ba vẫn luôn ở đó, hiện lên rõ mồn một như một cuốn phim màu sắc tươi nguyên, quay cận cảnh, thật chậm rãi, từ hai cây cột cái tròn màu trắng, đến hàng lan can chắn song, nhìn qua hàng rào kẽm gai lưa thưa cho có lệ ngăn với nhà hàng xóm, và sau đó là cái bệ xi măng lát gạch bông rêu phong cũ mồn quen thuộc, và rồi, ký ức lại trải mình ra trên cái bệ mát rượi lát phất gió trưa hè có mùi hoa mận thơm ngòn ngọt rưng rức ấy, lại ngửa mặt nhìn vào trời xanh, màu xanh trong vắt của ngày xưa, và rồi ùa về, đây trời, những đám mây bông xốp màu trắng tinh của bông gòn. Trên đó, mang đầy những khuôn mặt người mình thương...”

“Sau này, mẹ tôi dời nhà, rồi bán nhà, xây nhà mới mẹ đã bê nguyên cái hàng ba nhà ngoại vào Sài Gòn. Những căn nhà về sau không còn lưu giữ kiến trúc của thập niên 50 – 60 nữa, càng ngày càng cầu kỳ và hiện đại. Cái hàng ba vì thế mà biến mất, chôn thiêu liêng tụ tập và hàn huyên với hàng xóm cũng không còn, vì người ta không còn nhu cầu nói chuyện với nhau qua cái hàng ba. Nhưng cái hàng ba không mất đi trong ký ức của tôi!”

Nhớ cái Hàng Ba Mái Nhà Xưa

Trần Hiệp Thủy

Hàng ba nhà sàn ở Nam Bộ. (T.H.T)

Ở miền Tây Nam Bộ bây giờ, chẳng còn mấy đứa trẻ nào biết và gọi tên phần hành lang trước mỗi ngôi nhà là “cái hàng ba” như lứa tuổi 5X chúng tôi trở về trước, để nhớ, để thương về cái hàng ba đong đầy kỷ niệm ấu thơ.

Cho tôi một vé đi về miền... tuổi thơ. Nơi đó là quê nội, tôi đã sống thời thơ bé. Nơi có hàng cau thẳng đứng thân cây, cạnh vườn trầu mướt vàng lá thắm. Có cái hàng ba mang bóng nắng mái hiên rọi xuống cho tôi biết giờ đi học buổi chiều vì nhà nghèo không có đồng hồ để định “cái thời gian”.

Hàng ba là gì? Sao gọi hàng ba? Có lẽ nó là đặc sản phương ngữ Nam Bộ.

Người miền Bắc, ngoài Trung, không nghe ai gọi thế. Người ta gọi “hành lang” hay “thềm nhà”. Từ điển Tiếng Việt, NXB Đà Nẵng 2011; từ điển Từ và ngữ của giáo sư Nguyễn Lâm; NXB Tổng hợp TP. HCM 2006, tôi tra mãi cũng không có từ này.

Theo từ điển Từ ngữ Nam Bộ của Huỳnh Công Tín, NXB Chính trị Quốc gia, 2009, trang 603, thì “hàng ba” là hành lang phía trước nhà, phần nền có mái che nhưng không có tường bao quanh. Nếu đếm cột ở hàng ba, thì mỗi nhà chỉ có 1 hàng cột, thường là 4 cây, đầu phải 3. Có lẽ người Nam Bộ xưa xuôi phương Nam khai khẩn đất hoang, vẫn nhớ miền cổ thổ với mái nhà xưa “3 gian, 2 mái”, nên gọi phần phía trước căn nhà của mình là cái hàng ba?

Hàng ba nhỏ trước ngôi nhà quê, rộng bằng chiều ngang ngôi nhà, nhưng thâm hậu chỉ khoảng 1-2 thước hơn. Chiều chiều tắt nắng, người lớn thì ra hàng ba đánh cờ, bày trà cùng uống, cùng san sẻ vui buồn, nghĩa tình lối xóm. Con nít thì ra hàng ba chuyện trò, tán dóc. Hàng ba là “sân chơi” nho nhỏ của bọn trẻ ngày xưa. Con gái thì đánh đu, búng dây thun, hột me, hột ô môi. Con trai thì đá dế, đá cá lia thia.

Ngày nay, giữa ồn ào phố chợ hay cái bè bọn đã xâm chiếm làng quê, có còn ai nhớ về cái hàng ba xưa trước ngôi nhà quê như để nhớ thương về một thời dĩ vãng đã xa xăm?

Trần Hiệp Thủy